

Lipiec, Dariusz

"Recepcja przygotowania do małżeństwa w świetle badań narzeczonych", Grzegorz Pyżlak, Lublin 2007 : [recenzja]

Studia Teologiczne 26, 635-638

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mnie widzi, widzi także i Ojca»” (J 14,9). Chodzi tu zatem o ścisłą jedność Ojca i Syna (s. 287), która stanie się widoczna dla wszystkich, gdy Jezus zostanie wyniesiony na Krzyżu. Zwrot „Ja jestem” wskazuje u św. Jana również na pochodzenie Jezusa od Ojca (s. 289). Spośród trzech tytułów objawiających i ukrywających zarazem tajemnicę Jezusa centralnym jest tytuł „Syn” (s. 292).

Pierwsza część książki Ratzingera kończy się stwierdzeniem, że wiara Kościoła sformułowana na Soborze w Nicei w 325 roku jest tą samą którą wyznał Piotr słowami: „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego” (Mt 16,16) (s. 292).

Ks. Janusz Bujak

Ks. Grzegorz Pyźlak. *Recepcja przygotowania do małżeństwa w świetle badań narzeczonych.* Polihymnia: Lublin 2007 ss. 384.

Przygotowanie do życia małżeńskiego i rodzinnego postrzegane jest jako jeden z najważniejszych sposobów odrodzenia rodzin w duchu chrześcijańskim. Z tego względu zagadnienie to jest przedmiotem zainteresowania Kościoła współczesnego, zarówno w wymiarze teoretycznym, jak i praktycznym. Na płaszczyźnie Kościoła powszechnego zagadnienie to zostało najszerzej nakreślone w adhortacji apostołskiej papieża Jana Pawła II *Familiaris consortio* o zadaniach rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym z 1981 roku. Kościół w Polsce także dostrzegał wagę przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie dla późniejszego funkcjonowania wspólnoty małżeńsko-rodzinnej i wypełniania przez nią stawianych zadań. Już w 1969 roku Episkopat Polski wydał pierwszą instrukcję dla duchowieństwa o przygotowaniu do sakramentu małżeństwa i duszpasterstwie rodzin. Wraz ze zmieniającym się kontekstem środowiskowym biskupi polscy wydali w następnych latach kolejne instrukcje: drugą instrukcję dotyczącą przygotowania do małżeństwa i życia rodzinnego oraz wprowadzenia nowego obrzędu sakramentu małżeństwa w 1975 roku oraz w roku 1986 instrukcję o przygotowaniu do małżeństwa w Kościele katolickim. Problematyka ta podjęta została także przez Komisję Episkopatu Polski do spraw wychowania katolickiego, która wydała dokument zatytułowany: *Przygotowanie do życia w małżeństwie i rodzinie. Wychowanie seksualne* w 1997 roku. Do problematyki tej odniósł się także II Polski Synod Plenarny (1991-1999) i jest ona także zawarta w Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin (2003).

Problematyka przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie jest przedmiotem zainteresowania także duszpasterzy, którzy odpowiedzialni są za realizację powyższych wskazań Kościoła. Obserwują oni różnorakie trudności w funkcjonowaniu wielu wspólnot małżeńsko-rodzinnych oraz rozpad niektórych z nich oraz

stawiają pytania o formy i metody pracy z małżonkami, jak również o znaczenie i metody skutecznego przygotowania narzeczonych do przyjęcia sakramentu małżeństwa. Dla duszpasterzy ważna jest także wiedza, na ile podejmowana przez nich problematyka życia małżeńskiego i rodzinnego w ramach przygotowania jest przyswajana przez narzeczonych i realizowana w późniejszym życiu.

Zagadnienie rozwiązywania problemu przyswajania problematyki małżeńskiej i rodzinnej w ramach przygotowania do przyjęcia sakramentu małżeństwa podjął ks. dr Grzegorz Pyżlak w rozprawie zatytułowanej *Recepcja przygotowania do małżeństwa w świetle badań narzeczonych*. W rozprawie tej autor podjął próbę odpowiedzi na szereg pytań wynikających z postawionego problemu, np.: jak narzeczeni postrzegają przygotowanie do życia małżeńskiego i rodzinnego? W jaki sposób przyjmują prawdy teologiczne o małżeństwie i rodzinie? Czy poczuwają się do odpowiedzialności za planowanie rodziny i obronę życia nienarodzonych? Jaki wpływ ma przygotowanie liturgiczne do sakramentu małżeństwa? Czy narzeczeni korzystają z pomocy poradnictwa rodzinnego? Dlaczego w niektórych środowiskach przygotowanie do życia małżeńskiego przebiega dynamicznie, a niektórych słabo? Aby uzyskać odpowiedzi na stawiane pytania i rozwiązać problem recepcji przygotowania do małżeństwa autor przeprowadził badania w oparciu o przygotowany kwestionariusz w losowo wybranych parafiach należących do wszystkich sześciu rejonów duszpasterstwa rodzin w Polsce.

Rozprawę swoją ks. G. Pyżlak oparł na paradygmacie teologii pastoralnej. Składa się ona z siedmiu rozdziałów. Rozdziały pierwszy i drugi mają charakter teoretyczny i zredagowane zostały w oparciu o nauczanie Kościoła dotyczące przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie. W rozdziale pierwszym autor przedstawił organizację przygotowania do życia małżeńskiego i rodzinnego w Kościele katolickim. Zaprezentowany tam został podmiot i adresaci przygotowania do życia małżeńsko-rodzinnego, omówione zostały miejsce i rola duszpasterstwa rodzin w tym przygotowaniu, jak również jego etapy: dalsze, bliższe i bezpośrednie. Rozdział drugi zawiera problematykę przygotowania do życia małżeńskiego i rodzinnego. Składa się na nią problematyka teologiczna i eklezjalna, dotycząca natury i miejsca małżeństwa i rodziny w Bożym planie zbawienia świata i w Kościele; problematyka związana z budowaniem wspólnoty małżeńskiej; problematyka dotycząca funkcjonowania wspólnoty rodzinnej. Rozdział ten kończy problematyka wychowania w rodzinie, a zwłaszcza dotycząca celów i aspektów wychowania chrześcijańskiego.

Rozdziały od trzeciego do szóstego opracowane zostały w oparciu o badania własne. Rozdział trzeci przedstawia recepcję organizacji przygotowania do życia małżeńskiego i rodzinnego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najważniejszym podmiotem przygotowania do życia małżeńsko-rodzinnego jest rodzina (tak wskazało 59 % badanych narzeczonych), a następnie duszpasterz (16,8 %) oraz katecheta (10,3 %). W odniesieniu do przygotowania bliższego, 10,0 %

badanych narzeczonych stwierdziło, że w zrozumieniu omawianej problematyki pomogła mu katecheza szkolna, zaś 4,4 % badanych pomogła katecheza pozaszkolna. Z kolei 19,6 % badanych stwierdziło, że na katechezie szkolnej nie była omawiana problematyka przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie, natomiast 13,0 % nie miało zdania na ten temat. Czas bezpośredniego przygotowania do zawarcia małżeństwa to dla 58,3 % badanych to okres trzymiesięczny, zaś dla 27,4 % pół roku.

Rozdział czwarty zawiera recepcję problematyki teologicznej przygotowania do życia małżeńskiego i rodzinnego. Z przeprowadzonych badań wynika m.in. że dla 84,6 % badanych narzeczonych wskazało na wzajemną miłość i przekazywanie życia jako cel małżeństwa. Natomiast motywem do zawarcia małżeństwa jest dla 34,1 % badanych chęć dzielenia życia z ukochaną osobą, ustabilizowanie własnego życia (18,5%), zakochanie (16,6%), zrodzenie i wychowanie potomstwa (10,5%).

Piąty rozdział recenzowanej pracy ukazuje recepcję przez narzeczonych problematyki małżeńskiej i rodzinnej przygotowania. Jego lektura ukazuje zatrważające wyniki badań, z których wynika, że 43,0 % badanych akceptuje rozwód, 24,6 % nie ma zdania w tej sprawie, a jedynie 28,7 % jest przeciwna rozwodom. Pośród badanych narzeczonych 62,4 % opowiedziało się za naturalną regulacją poczęć, natomiast 25,0% spośród nich kwestionuje stanowisko Kościoła w kwestii niedopuszczalności stosowania sztucznych środków antykoncepcyjnych. Tylko 60,4 % spośród badanych narzeczonych uważa, że aborcja jest grzechem, a ponad 30,0 % twierdzi, że jej dopuszczalność zależy od okoliczności.

Szesty rozdział opracowania ks. G. Pyżłaka poświęcony został recepcji problematyki wychowawczej przygotowania małżeńskiego i rodzinnego. Badani narzeczeni słusznie wskazali, że pierwszym i niezastąpionym środowiskiem wychowania jest rodzina (85,5 %), której pomocą służą szkoła (5,8 %) i Kościół (3,6 %). Wskazali oni, że w rodzinie przekazywane są mądre zasady życia (20,8 %), Boże przykazania (19,7 %), religijność (11,0 %) oraz umiejętność wyrażania siebie (9,4 %).

Ostatni, siódmy rozdział recenzowanej pracy, zgodnie z założeniami paradygmatu metodologii teologii pastoralnej, zawiera wnioski i postulaty pastoralne. Adekwatnie do przeprowadzonych badań, ks. G. Pyżlak sformułował wnioski i postulaty odnoszące się do organizacji przygotowania do małżeństwa i rodziny, dotyczące problematyki małżeńskiej, rodzinnej oraz wnioski i postulaty odnoszące się do zagadnienia wychowania w rodzinie.

Walorem rozprawy ks. G. Pyżłaka jest jej źródłowość. Autor zebrał obszerną literaturę dotyczącą przedmiotu swoich badań oraz literaturę pomocniczą, związaną z duszpasterstwem rodzin. Przede wszystkim jednak wskazał na nauczanie Kościoła dotyczące przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie; zarówno Kościoła powszechnego, jak i Kościoła w Polsce. Źródła te pozwoliły autorowi na opracowanie zakładanego modelu przygotowania, do którego odniósł wyni-

ki własnych badań. Pozwoliło to autorowi także na sformułowanie adekwatnych wniosków i aktualnych postulatów dotyczących realizacji przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie.

Praca ks. G. Pyżłaka ma walor zarówno teoretyczny, jak i praktyczny. Adresowana jest do teologów, jak i do wszystkich osób zaangażowanych w realizację przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie: duszpasterzy, katechetów i rodziców. Adresatami tego opracowania są także narzeczeni i wszyscy przygotowujący się do małżeństwa. Dla teologów jest to ważny i obszerny przyczynek do studiów nad współczesną rodziną w Polsce. Rozprawa wskazuje bowiem na niektóre z przyczyn związanych z przygotowaniem do życia małżeńsko-rodzinnego, mających wpływ na funkcjonowanie i powodzenie zawieranych wspólnot małżeńsko-rodzinnych. Wskazuje także na konieczność podejmowania dalszych badań nad procesem przygotowania do życia rodzinnego, także z uwzględnieniem roli i znaczenia poszczególnych podmiotów w nie zaangażowanych.

Dla duszpasterzy i innych osób zaangażowanych w proces przygotowania młodzieży do życia małżeńsko-rodzinnego recenzowana praca zawiera z jednej strony informację o efektach ich pracy duszpasterskiej, z drugiej natomiast wskazuje na kierunki działań, które należy podjąć w przyszłości. Z kolei rodzice mogą lepiej zrozumieć, jak ważna jest ich rola w przygotowaniu własnych dzieci do odpowiedzialnego podjęcia zadań w zakładanych przez nich małżeństwach i rodzinach. Mogą oni także po lekturze tego opracowania przekonać się, jakie są skutki zaniedbań w wychowaniu dotyczących przygotowania do samodzielnego życia małżeńsko-rodzinnego.

Ks. Dariusz Lipiec

Michał Wyrostkiewicz, *Ekologia ludzka. Osoba i jej środowisko z perspektywy teologicznomoralnej*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2007, ss. 206.

Ostatnio można zauważyć nasilenie się wystąpień różnych ruchów ekologicznych, które broniąc przyrody, nie zawsze dostrzegają człowieka, jego zdrowia i życia. Jan Paweł II, w homilii wygłoszonej w Zamościu (12.06.1999), dostrzegając ten problem powiedział: „Jak można skutecznie stawać w obronie przyrody, jeśli usprawiedliwione są działania bezpośrednio godzące w samo serce stworzenia, jakim jest istnienie człowieka? Czy można przeciwstawiać się niszczeniu świata, jeśli w imię dobrobytu i wygody dopuszcza się zagładę nie narodzonych, prowokowaną śmierć staruch i chorych, a w imię postępu prowadzone są niedopuszczalne zabiegi i manipulacje już u początków życia ludzkiego?”